

İSTANBUL Türkiye gelecek kapsayıcı potansiyel **GÜNDEM ERKEN** mutlu büyüme **ÇOCUKLUK** öğrenme fırsat **2015-SONRASI Kalkınma**

2015 SONRASI GÜNDEMDE ERKEN DÖNEM
ÇOCUK GELİŞİMİNE İLİŞKİN ULUSAL İSTİŞARE TOPLANTISI

SÜREÇ RAPORU

2015 Sonrası Kalkınma Gündemine Doğru

Nasıl bir gelecek istersiniz?
Türkiye Ulusal İstişareleri

THE CONSULTATIVE GROUP
ON EARLY CHILDHOOD
CARE AND DEVELOPMENT

unicef

>> İçindekiler

1. Giriş	3
2. Binyıl Kalkınma Hedeflerinin (BKH) Gerçekleştirilmesi ve Erken Çocukluk Gelişimi (EÇG) Müdahalelerinin Rolü.....	4
3. Erken Çocukluk Gelişimi ve 2015 Sonrası Gündem.....	10
4. Erken Dönem Çocuklukta Durum Değerlendirmesi ve Analizi.....	13
5. 2015 Sonrası Gündemin Belirlenmesi – Küçük Çocuklar için Nasıl Bir Gelecek İstiyoruz?.....	15
6. Ekler	16
A. İstanbul Deklarasyonu	16
B. Toplantı Programı	18
C. Çalışma Grupları Çıktıları	21
D. Erken Dönem Çocuk Gelişimi ve Küresel Politikaya Etkisi Elkitabı	24

>> Şekiller

Şekil 1 Eğitimin farklı düzeylerinde yatırımların geri dönüşü.....	6
Şekil 2 EÇG yatırımlarının bilişsel toplumsal gelişime etkisi.....	6

>> Tablo

Tablo 1 EÇG programları (kamu, sivil toplum, özel)	9
--	---

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş: “Herşeyin temelinde eğitim yatmakta. Dünyada eğer barış istiyorsak, sürdürülebilir bir çevre ve gelecek arzu ediyorsak kaynakların doğru kullanılmasını arzu ediyorsak, hepsi eğitimden geçiyor. Her biri erken çocukluk çağındaki insanlara vereceğimiz değerlerden geçiyor. Bunu başarabilirsek zaten sorun ortadan kalkar.”

1

>> Giriş

İstanbul Büyük Şehir Belediyesi ve Başkanı Sayın Kadir Topbaş'ın himayeleri, ve UNICEF Türkiye Temsilciliğinin desteğinde, OMEP (Erken Dönem Çocuk Eğitimi Dünya Örgütü), Çocuk Gelişimi ve Bakımı Dünya Danışma Grubu (CG-ECCD) ve OMEP Türkiye işbirliğiyle düzenlenen *2015 Sonrası Gündemde Erken Dönem Çocuk Gelişimine İlişkin Ulusal İstişare Toplantısı*, 24–25 Ocak 2013 tarihinde İstanbul'da farklı disiplinlerden uzman ve uygulayıcıların katılımı ile yapılmıştır.

2000 Yılında kabul edilen Binyıl Kalkınma Hedefleri çerçevesinde eşitlik ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması amacıyla 0–8 yaş arası kapsayan Erken Çocukluk Gelişimi (EÇG) için bütüncül politika ve programların geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. UNICEF Türkiye Temsilcisi Ayman Abulaban, OMEP Dünya Başkanı Ingrid Pramling, Erken Dönem Çocuk Bakım ve Gelişimi Danışma Grubu (CG-ECCD) Genel Direktörü Louise Zimanyi ile İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı görevinin yanı sıra UCLG, UNACCLA ve TBB Başkanlığı görevlerini de yürüten Kadir Topbaş tarafından yapılan konuşmalarla açılan Ulusal İstişare Toplantısı, 2015 yılında sonlanacak Binyıl Kalkınma Hedefleri sonrası için 2015 Sonrası Gündem olarak bilinen sürecin şekillendirilmesi amacıyla yürütülen istişareler açısından önemli bir kilometre taşıdır.

Toplantıda uluslararası ve ulusal kurum ve kuruluşlardan yerel yönetimlere ve sivil toplum kuruluşlarına kadar farklı düzeylerde erken dönem çocuk gelişimi konusunda mevcut kazanımların devam ettirilmesi ve daha fazla gelişimin sağlanması için gerekli iradenin varlığını dile getirmek ve bu konuda tüm taraflara işbirliği çağrısında bulunmak üzere İstanbul Deklarasyonu kabul edilmiştir.

Elinizdeki raporda *2015 Sonrası Gündemde Erken Dönem Çocuk Gelişimine İlişkin Ulusal İstişare Toplantısı*'nda gerçekleştirilen kapsamlı bilgi paylaşımı ve tartışmaların kısa bir özetini sunularak bu önemli istişare sürecindeki katkıların belgelenmesi amaçlanmaktadır. İstişare sürecinin yansıtılmasını sağlamak üzere rapordaki bölümler toplantı düzenlemesine uygun olarak yapılmıştır.

2

Binyıl Kalkınma Hedeflerinin (BKH) Gerçekleştirilmesi ve Erken Çocukluk Gelişimi (EÇG) Müdahalelerinin Rolü <<

Erken Çocukluk Dönemi 0–8 yaş arası kapsayan bir dönemdir. Bu yıllar özellikle beyin ve bedenin hızla geliştiği yıllar olarak önem kazanmaktadır. Bu aşamada çocukların besleyici ve uyarıcı fiziksel ve sosyal bir ortama gereksinimi bulunmaktadır. Bu dönemde çocuğa sağlanan desteklere yapılan finansal ve toplumsal yatırımların gerek birey gerekse toplum açısından toplumsal, ekonomik ve diğer açılardan büyük getirileri olduğuna dair sayısız çalışma bulunmakla beraber bu bilgi pek çok toplumda harekete geçilmesini sağlamak için yeterli olmamıştır. Şu halde bu konuda seferberliğin sağlanması için erken çocukluk gelişimi ve bakımının küçük çocukların insan hakları bağlamında ele alınması doğru bir hareket noktası olacaktır. Çocuklar gelecektir, ve onların haklarının erken yaşlardan itibaren hayata geçirilmesine bugün başlanmalıdır.

Toplumların sağlığını, refahını ve yaşam kalitesini iyileştirmek için erken çocuklukla ilgili yatırımların yapılması büyük önem taşımaktadır. Bu konuda, hâlihazırda 193 devlet tarafından onaylanmış olan Çocuk Hakları Sözleşmesi (ÇHS), ÇHS Komitesi'nin 7 numaralı Genel Yorumu (2005), BM Genel Sek-

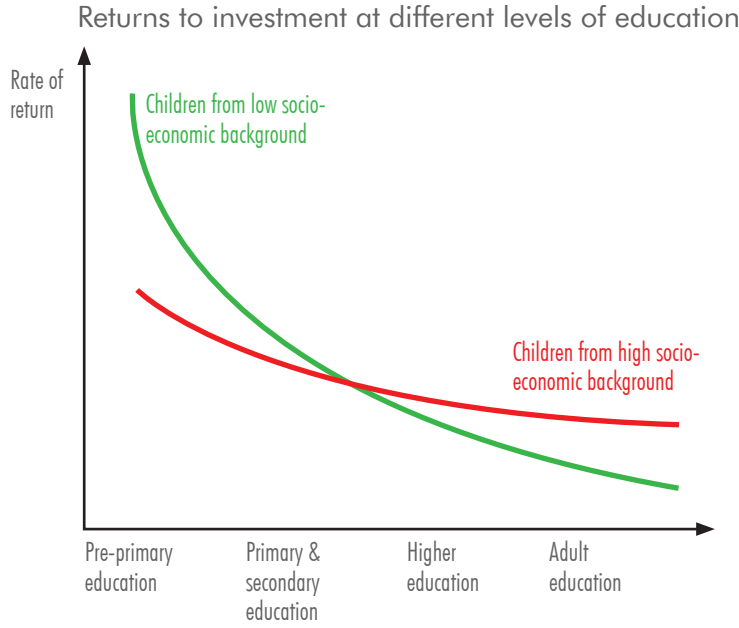
reteri'nin Erken Çocukluk Hakkındaki Raporu (2010) ve 65/197 sayılı Karar (sayfa 8–14) taraf devletlerin EÇG konusundaki yükümlülüklerini ele alan uluslararası belgeler arasında sıralanmaktadır. Yine aynı doğrultuda yapılan çalışmaların izlenmesi için BM ÇHS Komitesi'nin isteği üzerine hazırlanan Erken Çocukluk Hakları Göstergeleri¹ küresel bir izleme aracı olarak iki ülkede pilot çalışmaları yapılmıştır, ve çocukların haklarının hayata geçirilmesinin izlenmesinde ülkelere önemli bir araçtır.

Daha iyi bir dünya için ortaya konulan Binyıl Kalkınma Hedefleri² çerçevesinde 2013 yılına girdiğimiz bugünlerde dünya çapında birçok başarı kazandığımızı söylemek mümkündür. Bu başarılardan bazıları; yoksulluk oranlarının düşmüş olması, anne ve çocuk ölümlerinde azalmalar, sağlıklı içme suyuna erişimin artması, çocukların büyük kısmının ilkokula kayıt olması ve eğitime erişimde toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin azalmış olması olarak sıralanabilir. Bu başarılarla rağmen eşitsizlikler alanında durum daha kötüye gitmiştir. Dünya nüfusunun en zengin yüzde 1'lik kesimi küresel mal varlıklarının yüzde 40'ını elinde bulundururken en yoksul yüzde 50'lik kesim mal varlıklarının ancak yüzde 1'ine sahiptir. Kadınlar ise erkeklerden ortalama %23 oranında kazanmaktadır. Çatışmalardan etkilenen, düşük gelirli ülke ve etnik azınlıklardaki çocuklar için eğitime erişim oranı ise sadece yüzde 42'dir. Bu tablo karşısında 2015 sonrası için yeni kalkınma hedeflerinin belirlenmesinin önemi ortaya çıkmaktadır.

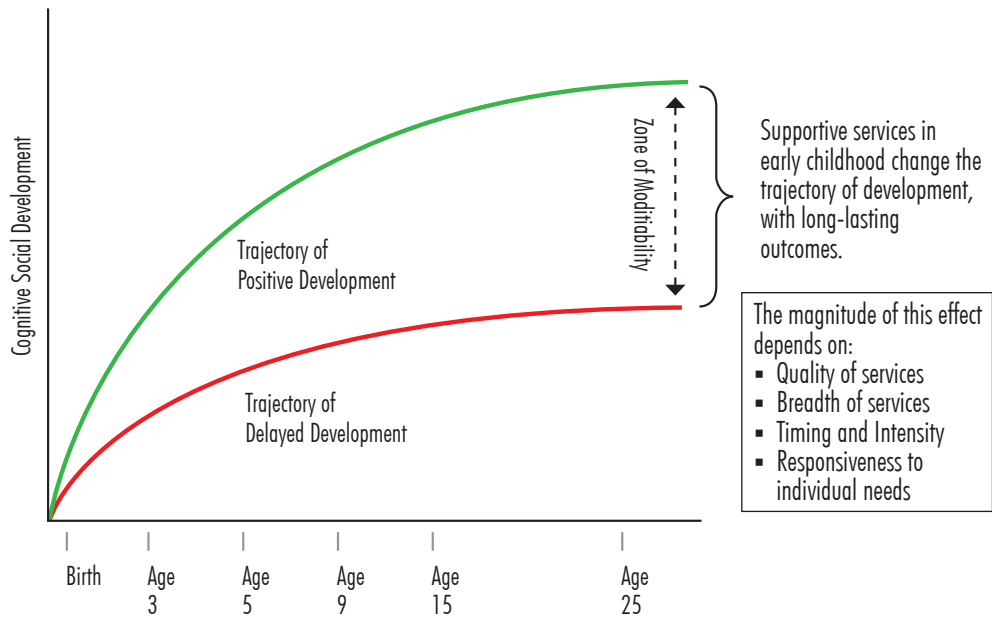
Binyıl Kalkınma Hedeflerinin ilk kuşağında temel konular ele alınmıştır; yeni belirlenecek 2015 sonrası hedeflerde ise konuların daha farklı düzeylerde ele alınacağı ve özellikle engellilik, kalite ve toplumsal cinsiyet konularında eşitliğe yoğunlaşılacağı düşünülmektedir. Bu noktada EÇG'nin oynayacağı rolün özellikle gözetilmesi gerekmektedir. Erken çocukluk eğitime yatırımın geri dönüşü - özellikle dezavantajlı koşullardaki çocuklar düşünüldüğünde- eğitimin diğer düzeylerine oranla daha yüksektir.

1 Erken Çocukluk Hakları Göstergeleri hakkında daha fazla bilgi için bkz. www.ecd.org ve www.icc.org.tr.

2 Binyıl Kalkınma Hedefleri (BKH), (1) Mutlak Yoksulluk ve Açlığı Ortadan Kaldırmak; (2) Herkesin Temel Eğitim Almasını Sağlamak; (3) Kadınların Konumunu Güçlendirmek ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Geliştirmek; (4) Çocuk Ölümlerini Azaltmak; (5) Anne Sağlığını İyileştirmek; (6) HIV/AIDS, Sıtma ve Diğer Salgın Hastalıklarla Mücadele Etmek; (7) Çevresel Sürdürülebilirliği Sağlamak ve (8) Kalkınma için Küresel Ortaklıklar Geliştirmek olarak belirlenmiştir.

Şekil 1. Eğitimin farklı düzeylerinde yatırımların geri dönüşü³

Ölüm oranlarının düşmüş olması özellikle dezavantajlı nüfus kesimlerinin karşı karşıya bulunduğu eşit olmayan gelişimin görünür kılınmasını engellemektedir. EÇG ebeveyn programları bu nüfusa ulaşma ve çocuklarla ilgili sonuçların iyileştirilmesi için bir yol olabilir. Okula devam edemeyen 61 milyon çocuk erişimi en güç olan nüfus kesiminde yer almaktadır. EÇG programları özellikle bu kesimlere ulaşma konusunda yararlıdır.

Şekil 2. EÇG yatırımlarının bilişsel toplumsal gelişime etkisi⁴

3 Pia Britto'nun İstişare Toplantısı'nda yaptığı sunumdan alınmıştır.

4 Pia Britto'nun İstişare Toplantısı'nda yaptığı sunumdan alınmıştır.

Türkiye’de de konunun önemi kavranmış olduğundan insan odaklı sürdürülebilirliğin bir gereği olarak EÇG yatırımlarının yeni hazırlanacak X. Beş Yıllık Kalkınma Programı’na dahil edilmesi önerilmektedir. Ülkemizdeki çocuk nüfusu yaklaşık 24 milyon (nüfusun %32,1’i) olarak belirlenmiştir. Türkiye’nin bu dönemdeki nüfus artış hızı yüzde 1,3’tür. 2045–2050 döneminde dünya nüfusunun artış hızının yüzde 0,4; Türkiye’nin nüfus artış hızının ise yüzde 0,2 olacağı tahmin edilmektedir. Bu anlamda Türkiye’nin şu anda bir fırsat penceresi ile karşı karşıya olduğu söylenebilir. Söz konusu genç nüfus için çocuk refahı ve çocuğun yüksek yararı politikalarda öncelikli alan haline gelmelidir. Bu çerçevede 3 yaş altı hizmetlerin odağının bakım olmaktan çıkarılması ve gelişimsel/eğitsel boyutun eklenmesi gerekmektedir.

EÇG, çok yönlü ve disiplinler arası bir kavram olduğundan bütünsel bir yaklaşım gerektirmektedir. Türkiye’de 2015 Sonrası hedeflerin tespiti için yapılan istişare çalışmaları kapsamında ele alınan 9 tematik alanda⁵ 4’ü ile EÇG çalışmalarının doğrudan bağlantısı tespit edilmiştir: eşitlik, toplumsal cinsiyet, eğitim ve sağlık. Bu temalar çerçevesinde kamu sektörü, özel sektör ve sivil toplum katılımı ile yürütülen istişare çalışmalarında, ortak hedefler; kamu sorumluluğunda, kamu-STK işbirliği; sosyal koruma ve hizmet ağının arz temelli olarak genişletilmesi, bunlara ayrılan bütçenin artırılması ve var olan kaynakların ihtiyaç sahiplerine eşit bir şekilde dağıtılması; bakım hizmetlerinin (çocuk, yaşlı ve engelli) kamusal sorumluluk olması; kreş hizmetlerinin sosyal politika alanına alınması ve uygulanması için bütçe ayrılması; ve sağlık ve emeklilik dışında sosyal politika alanlarına ayrılan bütçenin artırılması olarak sıralanmıştır. Yukarıda bahsedilen 4 tematik alana özgü tavsiyeler ise aşağıda yer almaktadır.

1 Eşitlik:

- Çocuk yoksulluğu ve kayıt dışı çocuk işçiliğiyle etkin mücadele;
- Asgari ücretin yoksulluk sınırına eşitlenmesi;
- Asgari gelir desteğinin sağlanması;
- Kamu-özel sektör-STK ortaklıklarının güçlendirilmesi;
- Kayıt dışı ekonomiyle mücadele edilmesi.
- Sosyal devlet anlayışının ve sosyal vatandaşlık kavramının geliştirilmesi:
- Yasal düzenlemeler
- Sosyal yardımlar ve hizmetlerde insan onuruna saygı duyan bir yaklaşımın benimsenmesi
- Kurumsal bakım hizmetlerinin yaygınlaştırılması;
- Sosyal bütçenin artırılması.

5 2015 sonrası dönem için tematik alanlar (1) Eşitsizlikler (toplumsal cinsiyet dahil olmak üzere tüm alanları kesecek şekilde); (2) Sağlık (BKH 4, 5, 6 ve diğer bulaşıcı olmayan hastalıklar); (3) Eğitim (ilköğretim, ortaöğretim, yüksek öğretim ve mesleki eğitim); (4) Büyüme ve istihdam (üretkenlik, insan onuruna yaraşır işler ve sosyal korumaya yatırım); (5) Çevresel sürdürülebilirlik (enerjiye erişim, bio-çeşitlilik ve iklim değişikliği); (6) Gıda güvenliği ve beslenme; (7) Yönetişim (tüm düzeylerde); (8) Çatışma ve kırılganlık (çatışma deneyimlemiş ve doğal afetlere eğilimli ülkeler) ve (9) Nüfus dinamikleri (yaşlanma, iç ve dış göç, kentleşme) olarak belirlenmiştir.

2 Toplumsal Cinsiyet

- Tüm yasal düzenleme ve uygulamaların, program ve politikaların toplumsal cinsiyet açısından izlenmesinin sağlanması;
- Kamu bütçe politikalarında kız çocukları ve kadınlara ayrılan bütçenin net olarak belirlenmesi;
- Ücretsiz, nitelikli ve erişilebilir çocuk bakım hizmetleri yoluyla hem çocukların hem de kadınların güçlendirilmesi;
- Kız çocukları ve kadınlara yönelik her türlü istismar ve şiddetin sonlandırılmasına yönelik acil ve bütünsel politikaların geliştirilmesi;
- Çocukları de dahil olmak üzere, toplumsal cinsiyete ilişkin zihinsel kalıpları değiştirmek hedefine erkeklerin de aktif katılımının sağlanması.

3 Eğitim

- Sadece temel eğitimde değil, eğitimin tüm kademelerinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin güçlendirilmesi;
- Sadece nicelik odaklı yaklaşım yerine, eğitim sistemindeki eşitlik ve nitelik sorunlarının öncelikli olarak ele alınması (öğretmenlerin eğitim ve nitelikleri, müfredat, EÇG, öğrenme çıktıları, vb.);
- Eğitimde eşitsizliği gidermede en önemli unsur olan EÇG için farklı modellerin uygulanabilir hale getirilmesi ve yaygınlaştırılması, eğitimcilerin ve öğretmenlerin de bu yönde yetiştirilmesi;
- Erken çocukluk/erken öğrenme göstergelerinin geliştirilmesi, göstergeler yardımıyla öğrenme sorunlarının erken aşamalarda tespit edilmesinin mümkün kılınması.
- Eğitimin niteliğine ilişkin uygun göstergelerin belirlenmesi ve uygulanması;
- Eğitimde eşitlik ilkesi çerçevesinde, eğitim hizmetlerine ulaşamama riski en yüksek olan kesime en önce ulaşma yollarının aranması;
- Eğitim hizmetlerinin, sağlık ve sosyal yardım başta olmak üzere diğer temel hizmetlerle eşgüdüm içinde ele alınması;
- Etkin bir yaşam boyu öğrenme stratejisinin geliştirilmesi;
- Zorunlu eğitimin süresinin artırılması, çocukların mümkün olduğunca uzun süre eğitimde tutulmasının sağlanması;
- Okulöncesi eğitimin daha erken yaşlardan (0-3 yaş grubu) başlamasını sağlayarak, tüm çocuklar için erişilebilir kılınması;
- 2015 sonrası için belirlenecek hedeflerin, Herkes İçin Eğitim hedefleri, AB 2020 hedefleri gibi diğer çerçeve ve hedeflerle örtüşmesi;
- Eğitim politikaları ve yönetim süreçlerinin daha katılımcı hale gelmesi (politikalardan birinci derecede etkilenen veliler ve çocuklar başta olmak üzere, politika süreçlerinde tüm paydaşların katılımının sağlanması).

Bu kapsamda yürütülebilecek olan çok çeşitli EÇG programları bulunmaktadır. Aşağıdaki tablo, bunların tamamını kapsayan bir liste olmamakla beraber

yaş gruplarına göre farklı sağlık, beslenme, koruma, eğitim ve benzeri alanlarda yürütülebilecek programları EÇG dönemi yaş aralıklarına göre gruplayarak sunmaktadır.

Tablo 1. EÇG programları (kamu, sivil toplum, özel)⁶

Yaş grubu	0-3	3-6	6-8
Sağlık & beslenme	<ul style="list-style-type: none"> - Emzirmenin özendirilmesi - Beslenme desteği - Çocuk hastalıkları bakımı - Genişletilmiş aşılama programı - Sağlık klinikleri - Ev ziyaretleri 	<ul style="list-style-type: none"> - Beslenme desteği - Çocuk hastalıkları bakımı - Sağlık klinikleri - Ev ziyaretleri 	<ul style="list-style-type: none"> - Beslenme desteği - Çocuk hastalıkları bakımı - Sağlık klinikleri
Çocuk koruma	<ul style="list-style-type: none"> - Nüfusa kayıt - İstismar & ihmali önleyici programlar - Engelli çocuklar, yetimler ve dezavantajlı çocuklara yönelik programlar 	<ul style="list-style-type: none"> - İstismar & ihmali önleyici programlar - Engelli çocuklar, yetimler ve dezavantajlı çocuklara yönelik programlar 	<ul style="list-style-type: none"> - İstismar & ihmali önleyici programlar - Engelli çocuklar, yetimler ve dezavantajlı çocuklara yönelik programlar
Sosyal koruma & refah	<ul style="list-style-type: none"> - Nakit transferi - Mikro-kredi 	<ul style="list-style-type: none"> - Nakit transferi - Mikro-kredi 	<ul style="list-style-type: none"> - Nakit transferi - Mikro-kredi
Diğer	<ul style="list-style-type: none"> - Yetişkin eğitimi 	<ul style="list-style-type: none"> - Yetişkin eğitimi 	<ul style="list-style-type: none"> - Yetişkin eğitimi
Eğitim	<ul style="list-style-type: none"> - Ebeveyn programları - Erken zihinsel gelişim 	<ul style="list-style-type: none"> - Ebeveyn programları - Merkez temelli EÇG programları - Toplum temelli öğrenme programları - Okulöncesi & kreş - Ana sınıfı 	<ul style="list-style-type: none"> - Akran eğitimi - Kreş - İlköğretim

Kaynak: Britto, Yoshikawa & Boller 2011

⁶ Bu tablo, F. Umut Beşpınar ve A. İdil Aybars'ın İstişare Toplantısı'nda yaptığı sunumdan alınmıştır.

3

Erken Çocukluk << Gelişimi ve 2015 Sonrası Gündem

Binyıl hedeflerinin 2015 yılına kadar hayata geçirilmesi ile ilgili çalışmaların hızla devam ederken, 2015 yılı sonrası küresel kalkınma hedeflerinin neler olması konusunda da çalışmalar tüm dünyada başlatılmıştır. 2015 gündeminde iki önemli konu bulunmaktadır:

- Birincisi binyıl kalkınma hedeflerinin desteğiyle elde edilen kazanımların, eşitsizlikler azaltılarak sürdürülmesi
- İkincisi ise küresel düzeyde insani kalkınmayı engelleyecek sorunlara karşı kapsayıcı ve sürdürülebilir öneriler geliştirmek. Bu sorunların arasında giderek daha etkin hale gelen obesite gibi, bulaşıcı olmayan sağlık sorunlarını, demografik hareketlilik ve hızlı kentleşmeyi, ekonomik krizleri, iklimsel değişiklikleri sayabiliriz.

2015 gündeminin giderek şekillendiği şu günlerde, Birleşmiş Milletler Çalışma Grubunun hazırladığı “Nasıl bir gelecek istiyoruz” raporunda, sürdürülebilir insani kalkınmanın dört temel boyutu verilmektedir.

1. Kapsayıcı sosyal gelişme
2. Kapsayıcı ekonomik gelişme
3. Sürdürülebilir Çevre
4. Barış ve güvenlik..

Yönetişim ve yerel yönetimlerin, toplumsal katılımın sağlanmasındaki yeri de sürdürülebilirliğin temel stratejilerinden biri olarak verilmektedir.

Kapsayıcı Ekonomik ve Sosyal Gelişme

EÇG'ye yapılan yatırımların sürdürülebilir sosyal gelişmenin temeli olduğu bilinmektedir. Bu alandaki yatırımlar kamu sektörü bütçeleri, toplum ve aile desteği, sivil toplum kuruluşları ve oluşumlarının destekleri ve özel sektör yolu ile finanse edilmektedir. EÇG yatırımları için finansmanın İsveç, İngiltere ve Fransa gibi gelişmiş batı ülkelerinde yüzde 80'in üzerinde bir oranla kamu kaynaklarından sağlanırken Endonezya (%5), Kenya (%2) ve Uganda (%1) gibi ülkelerde kamu kaynaklarının kullanımının asgari düzeylerde olduğu görülmektedir. Bu veriler, bilhassa orta ve düşük gelirli ülkelerde, hala EÇG hizmetlerine en çok gereksinim duyan yoksul kesim aile ve çocuklarının bu hizmetlerden eşit bir şekilde yararlanamadığını ortaya koymaktadır. EÇG

yatırımlarının finansmanı konusundaki çalışmalara göre iki önerinin dikkate alınmasında yarar bulunmaktadır:

1 Şartlı Nakit Transferinin EÇG alanında kullanımın etkilerinin ölçülmesi:

Şartlı Nakit Transferinin hâlihazırda okullaşma oranlarının artırılması konusunda Türkiye’de çok başarılı sonuçlar verdiği görülmüştür. Bu alandaki hedeflerin neredeyse tamamının elde edilmiş olması nedeniyle, söz konusu uygulama okul öncesi eğitim ya da anne-babaların ebeveyn eğitimine katılmasını sağlayacak biçimde de düzenlenebilir.

2 Ülkelerin yeni bulunan doğal kaynaklardan elde edilen gelirlerinin bir kısmının EÇG için ayrılması:

Çevresel Sürdürülebilirlik

Günümüzde sürdürülebilir olmayan bir biçimde yaşıyoruz. Çevre felaketleri, yoksulluk, eşitsizlik, sosyal adaletin olmaması, savaş ve çatışmalar, sağlık ve hijyen alanındaki sorunlar birbiri ile ilintili olarak ortaya çıkmaktadır. Geleceği tahmin etmek güç olsa da, geleceğin tamamen kontrol edilemez olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu nedenle EÇG çalışmalarının toplum, ekonomi ve çevre alanlarının bir kesişimi olarak alınması gerekmektedir.

EÇG kapsamındaki eğitimlerde bahçede çalışmak, sebze yetiştirmek, atık konusunda bilinç kazandırmak ve kâğıt israfını azaltmak benzeri uygulamalarla küçük çocuklara çevresel sürdürülebilirlik hakkında temel eğitimin⁷ verilmesi elzemdir. Bunlar her ne kadar etkisi fazla olmayan girişimler gibi görülse de küçük çocuklarda bilinç ve alışkanlık yaratma konusunda çok önemli bir rol oynamaktadır. Başta ekonomi alanındakiler olmak üzere pek çok akademik çalışma küçük çocukların sağlığı, refahı ve eğitiminin bir ülke için en iyi yatırımlar arasında yer aldığını göstermektedir.

Barışın İnşası

Çatışma ve şiddet toplumların tamamını etkilemekle beraber en yıkıcı etkileri çocuklar üzerinde olmaktadır. Bu tür durumlar eğitim olanaklarına erişimi önemli ölçüde kısıtlamakta ve çocukların temel insan haklarının ihlaline yol açmaktadır. Hâlihazırda barışın sağlanması ve çatışmaların çözümü için sarf edilen çabalar “yukarıdan aşağıya” doğrudur ve uluslararası politikalar ve güvenlik bakış açısından yürütülmektedir. Ancak asıl yapılması gereken insan davranışının, aile içi ve aileler arası, toplumsal, ulusal ve uluslararası gibi farklı düzeylerde değiştirilmesidir. Bu çerçevede örnek olarak gösterilebilecek iki önemli program bulunmaktadır.

7 OMEP’in bu konudaki çalışmaları için (“OMEP ECD Project” ve UNICEF ile birlikte yürütülen “WASH in Schools”) bkz: <http://www.omep.org.gu.se/>

- 1 1993 yılında Türkiye’de kurulan AÇEV’in çalışmaları⁸: AÇEV, erken çocukluk gelişiminin evde ve toplumda şiddetin azaltılmasında potansiyel bir yol olduğunu ileri sürmektedir.
- 2 SFI (Babaların Katılımın Desteklenmesi Projesi)⁹: Bu proje kapsamında elde edilen bulgulara göre babaların EÇG sürecine daha fazla katılımı sayesinde ebeveynlerin çatışma ve şiddet sorunlarının azaldığı, evliliği devam ettirme olanaklarının arttığı ve babaların çocukların günlük bakımında daha fazla sorumluluk aldıkları görülmektedir.

Yerel Yönetimler

Yerel yönetimler ebeveynlerin özellik erken çocukluk döneminde desteklenmesi konusunda önemli bir sorumluluğa sahiptir. Bu konuda yerel yönetimler tarafından yapılabilecekler arasında kent düzenlemesinin küçük çocukların ve onlara bakanların ihtiyaçları doğrultusunda yapılması (düzgün kaldırımlar, geçitler, oyun alanları ve parkların yapılması vb.), bakım hizmetleri konusunda olanakların sağlanması (çocukların yaşadıkları yerlere yakın gündüz bakım evleri, kreşler vb.) ve halkın bilinçlendirilmesi yoluyla talebin artırılması için çalışmalar yapılması yer almaktadır.

Yerel yönetimlerin bazı faaliyetleri için Yerel Yönetimlerle ilgili mevzuatta değişikliklere gidilmesi gerekmektedir. Yerel yönetimler ayrıca bu çalışmaların planlanması sırasında EÇG konusunda uzman kişi ve kurumlar ile işbirliği içinde çalışmalıdır. Türkiye Belediyeler Birliği (TBB) bu konuda işbirliğine açık olduklarını belirtmektedir.

8 AÇEV çalışmaları hakkında daha fazla bilgi için bkz: www.acev.org

9 SFI projesi hakkında daha fazla bilgi için bkz: www.supportingfatherinvolvement.org

4

>> Erken Dönem
Çocuklukta
Durum
Değerlendirmesi
ve Analizi

EÇG alanındaki çalışmaların sosyal politikaların ayrılmaz bir parçası olduğu gerçeği ortadadır. Sosyal Politikaların sürdürülebilir, katılımcı ve şeffaf olmaları hedeflendiğinde alınacak tedbirlerin mevcut eşitsizlikleri daha da derinleştirmemesi (ör. sonuçları doğru kestiremeyen politikalar ile kadının işgücüne ve toplumsal yaşama katılımının engellenmesi ya da Şartlı Nakit Transferinin sonuçlarının doğru değerlendirilmesi vb.) için dikkatle seçilmesi ve etkilerinin ölçülerek izlenmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda EÇG izlemesi için oluşturulacak mekanizmaların toplumsal ve ekonomik etkiler de değerlendirilerek dikkatle tasarlanması zorunludur.

EÇG alanında veri eksikliği en önemli zorluklardan birisidir. Çocuk düzeyinde yeterli veriye ulaşmada yaşanan güçlükler çoğu zaman sorunların ortaya çıkmaması nedeniyle harekete geçilmemesine yol açmaktadır. Bu çerçevede yapılan izleme çalışmaları sayesinde geliştirilen politika ve programların yararlılığı ve etkililiği değerlendirilebilir ve bu sayede gereken değişikliklerin ya da iyileştirmelerin yapılması ve iyi işleyen kısımların korunması konusunda kararlar kanıta dayalı olarak alınabilir. Unutmamalıyız ki önemseydiğimiz şeyi ölçer, ölçtüğümüz şeyi önemseriz. Bu alandaki önemli yeniliklerden birisi ise UNICEF ve paydaşları tarafından geliştirilen Erken Çocukluk Gelişim İndeksi (ECDI)'dir¹⁰. UNICEF, çok göstergeli araştırmalar (MICS) aracılığı ile halihazırda 60 ülkede EÇG alanında veri toplamaktadır. Bu veri tabanları, erken çocukluk döneminde sunulan hizmetlerin çeşitli gruplar (zengin/yoksul, kır/kent..) tarafından kullanımını, ve çocukların gelişim durumlarını düzenli aralıklarla ölçme ve değerlendirme olanağı sunacaktır. Veri tabanları EÇG alanında daha etkili politika ve program geliştirmede de kullanılacaktır.

Orta ve alt gelirli ülkelerin yanı sıra, Avrupa ülkelerinde de EÇG hizmetleri çeşitlilik göstermektedir. Avrupa ülkelerinde EÇG konusunda yapılan çalışmaların 19. yüzyıla dek uzandığı söylenebilir. Avrupa genelinde EÇG alanında şu ana kadar önemli kazanımlar (ör. çoğu Avrupa ülkesinde en az iki yıl ücretsiz ilköğretim öncesi eğitimin olması, Fransa'da üç yaşından itibaren herkese ücretsiz anaokulu hizmetinin bulunması vb.) elde edilmiş olsa da, hala yoksul ailelerden gelen çocuklar, göçmenlerin çocukları, etnik azınlıkların çocukları (ör. Romanlar) ve özel gereksinimleri bulunan çocuklar için yapılması gereken daha çok şey vardır. Bölgedeki ülkelerin büyük kısmını etkileyen ekonomik kriz bu

10 ECDI hakkında daha fazla bilgi için bkz: www.childinfo.org/ecd.html

anlamda yükselen işsizlik oranlarına, yoksulluğa ve toplumsal refah alanında (sağlık, eğitim, kültür, çevre koruma vb.) çalışan kurumların bütçelerinde kesintiye gidilmesine neden olmaktadır. Irkçılık, yabancı düşmanlığı, milliyetçilik, yasadışı çalışma vb. ise daha kırılgan grupların toplumsal dışlanmasına neden olmaktadır. Hâlbuki insan hakları açısından tüm çocukların yaşama eşit olanaklarla başlamalarını sağlamak görevimizdir.

Kısıtlı kaynaklarla çalışmalara devam etme söz konusu olduğunda ölçme ve izlemenin önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Yapılan çalışmalara göre en fazla dikkat edilmesi gereken alanlardan biri ise kaliteli EÇG hizmetlerinin verilmesidir. EÇG’de kalite; gerek altyapının kalitesi (açık ya da kapalı oyun ve öğrenme ortamları) gerekse programların kalitesi (grup büyüklüğü, müfredat içeriği, personel nitelikleri ve hizmet-içi eğitim, ailenin dahil olması) olarak karşımıza çıkmaktadır. Çalışmaların ve araştırmaların bu gerçekler dikkate alınarak yapılması ve uygulamaya dönüşmesi acil bir gerekliliktir.

EÇG alanında profesyonelleşmenin eşitsizliklerin giderilmesi ve kalitenin artırılmasında önemli bir etken olduğu araştırmacılar ve uluslararası kuruluşlar (OECD, UNICEF, AB) tarafından Erken Çocukluk Eğitim ve Bakımında Yeterlikler başlıklı bir çalışma ile somut bir biçimde ortaya konmuştur. Kısaca CoRe¹¹ olarak adlandırılan çalışma kapsamında yapılan literatür taraması, 15 Avrupa ülkesinde yapılan anketler ve 7 vaka analizi sonucunda yetkin bir erken çocukluk gelişimi ve bakımı sisteminin kurulması için 7 tavsiye ortaya konmuştur: (1) Kuram ve uygulamalar arasında eşit ve karşılıklı ilişki kurulması; (2) liderlik kapasitesinin artırılması; (3) Yetkin bir sisteme yatırım; (4) Mesleki gelişimin yeniden düşünülmesi; (5) İş hareketliliğinin artırılması; (6) Yardımcıların (evlerde çalışan bakıcıların) niteliklerini artıracak eğitim almaları. Bu sayede her düzeyde kaliteli ve eşitlikçi bir eğitim ve bakım hizmetinin verileceği öngörülmektedir.

Türkiye genç nüfusunun farkına vararak uzun süredir bu kesim için yatırımlar yapmaktadır. Özellikle EÇG alanındaki çalışmalarda sağlık sistemi, gelişimsel riskleri ve/veya engelleri bulunan çocuklar için kurulan sistemler, ebeveyn destekleri, erken öğrenme, kapsayıcı eğitim ve çocuk korunma boyutları ön plana çıkmaktadır. Çocuk hastalık ve ölüm oranlarındaki düşüş ile birlikte Türkiye artık daha kalkınma odaklı hareket etmek durumundadır. Bu anlamda Türkiye’nin doğru yönde ve hızlı bir ilerleme kaydettiği belirtilebilir. Hükümetin gerek mevcut gerekse yeni ortaya çıkmakta olan meseleleri hızla çözüme kavuşturma konusunda taahhüdü bulunmaktadır. Bu açıdan Türkiye’nin EÇG dahil tüm kalkınma alanlarında 2015 Sonrası Gündeme yapacağı katkılar çok değerlidir ve bu sayede Türkiye bölgesel ve daha ileri seviyelerdeki liderlik yarışında ilerleme fırsatlarını artıracaktır.

¹¹ CoRe çalışması hakkında daha fazla bilgi için bkz. Urban, M., Vandenbroeck, M., Peeters, J., Lazzari, A., Van Laere, K. (2011) *CoRe Competence requirements in Early Childhood Education and Care. Final Report for European Commission, DG Education and Culture. Research Documents: www.vbjk.be*

5

>> 2015 Sonrası Gündemin Belirlenmesi - Küçük Çocuklar İçin Nasıl Bir Gelecek İstiyoruz?

Oturum başkanlığı UNICEF Türkiye Temsilcisi Dr. Ayman Abulaban tarafından yürütülen bu son kısımda deklarasyona ilişkin tavsiyelerde dahil olmak üzere dört çalışma grubunun (erken çocukluk gelişiminin ölçülmesi, EÇG’de politikalar ve program modelleri, EÇG’de ortaklık ve iletişim stratejileri ile eğitim için küresel ortaklık, EÇG’nin profesyonelleşmesi) sunumları yapılmış ve sunumlardan yola çıkılarak genel bir tartışma yürütülmüştür. Bu oturumda sunum yapan çalışma gruplarının çıktıkları Ek C’de yer almaktadır.

Çalışma gruplarının bulguları toplantının genel oturumunda büyük çoğunlukla kabul görmüş ve bahsedilen tüm bu alanlarda EÇG’nin çok yönlü bir alan olması nedeniyle disiplinler arası yaklaşımın benimsenmesi gereği özellikle vurgulanmıştır.

Tartışmaların ardından temel mesajlar üzerine anlaşılmaya varılmış ve İstanbul Deklarasyonu olarak adlandırılması uygun görülen belge katılımcılar tarafından oy birliği ile kabul edilmiştir. 2015 Sonrası Gündem Çerçevesinde küçük çocuklar için toplantıya katılan uzman ve yetkililerin ortak dileklerini yansıtan deklarasyonun tam metni Ek A’dadır. Deklarasyonun kabulünün ardından toplantı BM Daimi Koordinatörü Shahid Najam’ın yaptığı konuşma ve toplantıya emeği geçenlerle katılımcılara teşekkürlerin ardından sona ermiştir.

6

Ekler <<

A İSTANBUL DEKLARASYONU

2015 Sonrası Kalkınma Gündeminde Erken Dönem Çocuk Gelişimi

İSTANBUL DEKLARASYONU

Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) temsilcileri olarak, İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) ile birlikte, Birleşmiş Milletler-Türkiye, Dünya Erken Dönem Çocukluk Eğitimi Örgütü (OMEP), OMEP/Türkiye, Erken Dönem Çocuk Bakımı ve Gelişimi Danışma Grubu (CGECCD), Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Dünya Teşkilatı (UCLG) , Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı (UCLG-MEWA) ile ortaklık halinde, tanıtım-savunu çalışması yapanların, aile temsilcilerinin; sosyal hizmetler, sağlık ve eğitim alanlarında hizmet sunanların, akademisyenlerin ve STK'ların katılımıyla 24-25 Ocak 2013 tarihlerinde İstanbul'da bir araya gelen bizler, özel olarak Binyıl Bildirgesi, Çocuklar için Uygun bir Dünya ve Çocuk Haklarına dair Sözleşme gibi temel metinleri dikkate alarak, yerel yönetimlerin gücüne, belediyelerin ve toplumların kolektif sorumluluğuna dayanarak, **2015 Sonrası Kalkınma Gündeminde Erken Dönem Çocuk Gelişimine öncelik tanıma sözünü veriyoruz.**

Binyılın Kalkınma Hedefleri (BKH), kız olsun erkek olsun geniş çocuk kesimlerine yarar sağlamıştır. Ne var ki, çocuklara uygun bir dünya için 2015 Sonrası Kalkınma Gündeminde doğrudan ve açık biçimde ele alınması gereken henüz tamamlanmamış işler, artan eşitsizlikler ve farklılıklar, ayrıca yeni ortaya çıkan ve ihmal edilmiş konular vardır.

BM Genel Sekreteri'nin özel olarak erken dönem çocukluğa ve BM Genel Kurulu'nun 65. Oturumunda kabul edilen Komite Üçüncü Kapsamlı Raporuna (A/65/452) odaklanan Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin (ÇHS) Durum Raporu, Taraf Devletlerin, erken dönemde çocuk haklarının yaşama geçirilmesine yönelik özel tavsiyeler ve stratejiler dâhil olmak üzere çocukların haklarını gözetme ve koruma taahhütlerini bir kez daha teyit etmektedir.

Başta en dezavantajlı konumdakiler olmak üzere 0-8 yaşlarındaki çocuklara yönelik kaliteli, geliştirici ve koruyucu EÇG (Erken Dönem Çocuk Gelişimi) politikalarına ve programlarına yapılacak yatırım, yoksulluk, olumsuz sağlık koşulları, kötü beslenme, yetersiz bakım ve zihinsel motivasyon gibi olumsuzluklardan kaynaklanan önlenebilir riskleri azaltmaktadır. Erişilebilir ve kaliteli erken ve ilk dönem öğrenme ortamları yaratılması için yapılacak yatırımlar, sınıf tekrarı ve okul terki oranlarını azaltarak eğitim sisteminin etkinliğini ar-

tırmaktadır ve bu da özellikle kız çocukları ve marjinal gruplar söz konusu olduğunda okul bitirme ve başarı oranlarını çarpıcı biçimde yükseltmektedir. Böylece eşitsizlikler döngüsü kırılabilen; sağlıkta, eğitimde ve genel olarak yaşamda daha ileri ve başarılı sonuçlara ulaşılabilir.

EÇG politika ve programlarının etkili olduğuna ilişkin giderek artan kanıtlara; eğitim, sağlık ve beslenme gibi alanlarda daha iyi sonuçlar için artırılan kaynaklara rağmen, düşük ve orta gelir düzeyindeki ülkelerde yaşayan 5 yaşından küçük 200 milyondan fazla çocuk gelişme potansiyelini tam olarak gerçekleştirilemeyecektir; çocuk ölüm hızlarının yüksek olduğu 68 ülke arasından yalnızca 19'u BKH'nin bu alandaki hedeflerine 2015 yılına kadar ulaşabilecektir. Halen gelişmekte olan ülkelerde küçük çocukların %64'ü erken dönem çocuk gelişimi programlarından yararlanamamaktadır. Bu oran Asya'da %61, Sahra Güneyi Afrika'da ise %86'dır.

EÇG'ye yapılacak yatırım, tüm çocuklar için arzu ettiğimiz sürdürülebilir ve güvenli bir geleceğe doğru yürüyüşü hızlandırmada ve bu noktaya ulaşmada en etkili araçlardan biridir. Kanıtlar durumu açıkça göstermektedir: EÇG'nin yalnızca bir bileşenin - okul öncesi eğitim- kapsam olarak %25'e çıkartılması tahminen 10,6 milyar dolar sağlayabilecektir; bu oranın %50'ye çıkarılmasının ekonomik getirisi ise 33,7 milyar doları bulacaktır. Burada yarar/maliyet oranı 6,4 ile 17,6 arasında değişmektedir. Hükümetlerin ve donörlerin kaliteli EÇG programlarının ve toplulukların güçlendirilmesine yatırım yapmaları gerekmektedir.

Bu nedenlerle, sizleri aşağıdakilere yönelik **Eylem Çağrısına** katılmaya davet ediyoruz:

- Başta en dezavantajlı konumdakiler olmak üzere 0-8 yaş grubundan tüm çocuklar için 2020 yılına kadar her ülkede kaynağı sağlanmış, kapsayıcı ve entegre EÇG politikalarının, geliştirici ve koruyucu programların devreye sokulması
- EÇG'deki eğilimleri ve eşitsizlikleri izlemek üzere ulusal ve bölgesel düzeydeki verilerin düzenli olarak toplanmasını sağlama; bütçe hazırlıklarına ve politikalara girdi sağlamak üzere kanıtlarla destekli bilgi üretimi
- Bilgi üretimine, paylaşımına, yaygınlaştırılmasına, araştırmalara ve iletişim ağlarına yönelik bir portal ve değiş tokuş merkezi dâhil olmak üzere küresel ittifakın yaygınlaşmasına destek
- Erken Dönem Çocuk Gelişimi için, yerel yönetişimin artan rolü dahil yukarıdakileri tüm düzeylerde destekleyecek yenilikçi ve küresel ölçekte bir finansman mekanizması yaratılması.

B TOPLANTI PROGRAMI

1. GÜN 24 OCAK 2013 PERŞEMBE

2015 Sonrası Küresel Manzara - Çocuklarımız için Nasıl bir Gelecek İstiyoruz?

09.30-10.30 > AÇILIŞ KONUŞMALARI

- Ayman Abulaban, *UNICEF Türkiye Temsilci*
- Shahid Najam, *BM Daimi Koordinatörü*
- Ingrid Pramling, *OMEP (Erken Dönem Çocuk Eğitimi Dünya Örgütü) Dünya Başkanı*
- Louise Zimanyi, *CG-ECCD (Erken Dönem Çocuk Bakım ve Gelişimi Danışma Grubu) - Genel Direktör*
- Kadir Topbaş, *İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı, Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı (UCLG) Başkanı, BM Yerel Yönetimler Danışma Komitesi (UNACLA) Başkanı, Türkiye Belediyeler Birliği (TBB) Başkanı*
- Sağlık Bakanı, Milli Eğitim Bakanı, Kalkınma Bakanı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı (teyit edilecek)

10.30 – 11.00 > KAHVE ARASI

ORTAK TOPLANTI

11.00 – 12.30 > OTURUM - I

BİNYIL KALKINMA HEDEFLERİNİN (BKH) GERÇEKLEŞTİRİLMESİ VE ERKEN ÇOCUKLUK GELİŞİMİ (EÇG) MÜDAHALELERİNİN ROLÜ

Oturum Başkanı

- Nurper Ülküer, *EÇG UNICEF, NYHQ Eski Baş Danışmanı ve Küresel Başkanı*

Konuşmacı 1 (Erken dönem çocuklukta çocuk haklarının yaşama geçirilmesi)

- Louis Zimanyi, *Genel Direktör, Erken Dönem Çocuk Gelişimi ve Bakımı Danışma Grubu, Toronto-Kanada*
- Adem Arkadaş, *Uluslararası Çocuk Merkezi-Bilkent Ankara*

Konuşmacı 2 (EÇG BKH'lerin daha çabuk gerçekleşmesine nasıl katkıda bulunabilir?)

- Pia Britto, *Zigler Erken Dönem Çocuk Politikaları Merkezi, Yale Üniversitesi -ABD*

Konuşmacı 3 (Erken dönem çocukluk iktisadi ve sürdürülebilir insani kalkınma - Türkiye'deki sosyal koruma politikalarına ilişkisi)

- Yılmaz Tuna, *Kalkınma Bakanlığı*

Konuşmacı 4 (Türkiye'nin 2015 sonrasına ilişkin ulusal istişarede EÇG)

- Fatma Umut Beşpınar, Ayşe İdil Aybars, *2015 Sonrası Gündemi danışmanları*

12.30 – 14.30 > ÖĞLE YEMEĞİ

14.30 – 16.00 > OTURUM - II

ERKEN DÖNEM ÇOCUK GELİŞİMİ VE 2015 SONRASI GÜNDEM

Oturum Başkanı

- Mehmet Duman, *Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı (UCLG-MEWA) Genel Sekreteri*

Konuşmacı 4 (Kapsayıcı toplumsal ve ekonomik kalkınma ve EÇG)

- Marito Garcia, *Baş Ekonomist, Dünya Bankası Afrika Masası, Washington DC*

Konuşmacı 5 (Çevresel sürdürülebilirlik ve erken dönem çocuk gelişimi)

- Ingrid Pramling Samuelson, *UNESCO Sürdürülebilir Erken Çocukluk Eğitimi Kürsü Başkanı ve Göttingen Ünv. Eğitim Fak., İsveç*

Konuşmacı 6 (Erken çocuklukta barışın inşası - AÇEV Vakfı - Yale Üniversitesi - Erken Yıllar Vakfı - Belfast İrlanda BK işbirliğinde yürütülen projenin tanıtımı)

- Pia Britto

Konuşmacı 7 (Yerel yönetim: BKH'lerin hızlandırılması ve 2015 sonrası gündemin şekillendirilmesindeki rolü)

- Adem Esen, *Türkiye Belediyeler Birliği Birliği Danışmanı*

16.00 – 16.15 > KAHVE ARASI

16.15 – 17.30 > OTURUM - III

ERKEN DÖNEM ÇOCUKLUKTA DURUM DEĞERLENDİRMESİ VE ANALİZİ

Başkan

- Sibel Kalaycıoğlu, *BM 2015 sonrası gündem danışmanı*

Konuşmacı 8 (Erken dönem çocuk gelişiminde eşitsizlikler - küresel durum)

- Oliver Petrovic, *EÇG UNICEF Program Sorumlusu, NY-MERKEZ*

Konuşmacı 9 (Erken dönem çocuk gelişiminde eşitsizlikler - bölge / ülke düzeyi)

- Nectarios Stellakis, *EÇG UNICEF Program Sorumlusu, NY-MERKEZ*

Konuşmacı 10 (Eşitlik perspektifinden Türkiye'de ECG'nin durumu)

- Lilia Jelamschi, *Çocukluk Gelişimi ve Sağlık Bölümü, UNICEF Türkiye*

Konuşmacı 11 (Erken dönem çocuk gelişiminde profesyonelleşme ve eşitsizliklerin giderilmesindeki etkisi - OECD ülkelerinden örnekler)

- Jan Peeters, *Ghent Üniversitesi, Belçika*

17.45 – 18.30 > SRCD (Araştırma ve Çocuk Gelişimi Derneği-ABD) ve UNICEF KİTAP TANITIMI

"Gelişmekte olan ülkelerde erken dönem çocuk gelişimi" – 2015 sonrası gündem için küresel geri plan belgesi

19.00 – 20.30 > RESEPSİYON

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Kadir Topbaş'ın ev sahipliğinde...

2. GÜN 25 OCAK 2013 CUMA

Ulusal ve Yerel Düzeylerde Amaç ve Hedefler Belirlenmesi

09.30-10.30 > DÖRT ÇALIŞMA GRUBUNDA GERÇEKLEŞTİRİLECEK ATÖLYE ÇALIŞMALARI

1. Erken dönem çocuk gelişiminin ölçülmesi

Kolaylaştırıcı - İlgi Ertem, *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi*

- o EÇG'de evrensel kabul gören göstergeler, Oliver Petrovic (UNICEF NYHQ)
- o EÇG'de ulusal ve yerel düzeyde ölçüler (HÜ Çocuk Gelişimi Bölümü)
- o Erken Öğrenme ölçümleri (Brookings Enstitüsü-ABD/UNESCO İstatistik Enstitüsü, skype)

2. EÇG'de politikalar ve program modaliteleri

Kolaylaştırıcı - Pia Britto, *Yale Üniversitesi*

- o Hizmetler - sağlık, eğitim, bakım ve koruma (WHO / UNICEF / Uluslararası Çocuk Merkezi - Bilkent Üniversitesi / Sağlık Bakanlığı) Serra Müderrisoğlu - *Bağaziçi Üniversitesi, Psikoloji Bölümü* (tbc)
- o Talep yaratma - sosyal koruma Marito Garcia, Baş Ekonomist)
- o Çocuk yetiştirme programları - MEB, Yaşamböyü Eğitim Genel Müdürlüğü, Ana Çocuk Eğitimi Vakfı (ACEV), UNICEF
- o Çocuğa karşı şiddetin önlenmesi, Gaye Uğurlu, Kültür Kent Vakfı (BvLF ve Beyoğlu Belediyesi ile)
- o Erken Dönem Çocuk Eğitimi - Eğitim Bakanlığı, Eğitim Fakülteleri

3. EÇG'de ortaklık ve iletişim stratejileri, eğitim için küresel ortaklık

Kolaylaştırıcı - Aigly Zafeirakou, *Kıdemli Eğitim Uzmanı, Global Eğitim Ortaklığı (Washington DC)*

Batuhan Aydağül, *Eğitim Girişimi Reformu (Sabancı Üniversitesi)*, Helen Reikes, *Erken Çocukluk Politikaları (Nebraska Üniversitesi)*, Sema Hosta - *(İletişim Sorumlusu UNICEF Türkiye), UNICEF'in Çocuk Gelişimine yönelik Gelişim için İletişim Stratejisi ve Sosyal Medya.*

4. EÇG'nin profesyonelleşmesi

Kolaylaştırıcı - Gelengül Haktanır, *OMEP Türkiye Başkanı*

- Çocuk gelişimi alanındaki profesyonellerin profili (Dr. Eunice Lumsden - *Northampton Üniversitesi*, Prof. Judith Wagner - *OMEP ABD*, Dr. Jan Peeeters - *Ghent Üniversitesi*)
- Türkiye'de Erken Çocukluk Müdahalelerinin profesyonelleşmesi

11.00 – 11.15 > KAHVE ARASI

14.30 – 16.00 > ÇALIŞMA GRUPLARI (DEVAM...)

Görüşmeler sonucu bildirgenin hazırlanması (İstanbul Belediyesi, Hükümet, UNICEF, OMEP, CG-ECCD temsilcilerinden oluşan bir yönlendirme kurulu tarafından)

13.00 – 14.30 > ÖĞLE YEMEĞİ

14.30 – 16.00 > OTURUM - IV

2015 SONRASI GÜNDEMİN BELİRLENMESİ - KÜÇÜK ÇOCUKLAR İÇİN NASIL BİR GELECEK İSTİYORUZ?

Başkan - Ayman Abulaban, *UNICEF Temsilcisi*

- Bildirgeye ilişkin tavsiyeler de dâhil olmak üzere dört çalışma grubunun sunumları ve Bildirgenin benimsenmesi; benimsenecek temel mesajlar üzerinde anlaşmaya varılması;
- UNSG 2015 sonrası gündem danışma grubu üyesi olarak Sayın Kadir Topbaş'ın kapanış konuşması (teyit edilecek)

> BASIN TOPLANTISI

C ÇALIŞMA GRUPLARI ÇIKTILARI

1. Grup

EÇG'nin Ölçülmesi

(Kolaylaştırıcı: İlgil Ertem, AÜ Tıp Fakültesi)

	Doğum öncesi -36 ay	3-5 yaş	6-8 yaş
Çocuk	Nüfusa kaydedilmiş olmaları Gelişimsel zorlukları önleyici programların tüm çocuklara ulaşmış olması Çocukların tümünün sağlık ve gelişimlerinin izlenmesi ve desteklenmesi	Ana dili farklı olan çocukların ilerideki aşamalarda örgün eğitime uyum sağlamasının kolaylaştırılması için dil eğitimine erken aşamada başlanması	Çocuğun okula başlamasından sonra okula hazırlık düzeyine göre bireyselleştirilmiş destek programlarına ulaşması
Hizmet / Talep Yaratma	Evlerde ve kurumlarda gelişimin izlenmesi ve desteklenmesinin yaygınlaştırılması	Yaşa uygun, nitelikli ve yaygın okul öncesi programların uygulanması	Yaşa uygun, nitelikli ve yaygın örgün eğitim programlarının uygulanması
Politika		Okul öncesi eğitimin zorunlu olması	İlkokula başlama yaşının dünya standartlarına uygun biçimde 72 ay olması Bu kapsamda okullaşma oranının tüm bölge ve toplumsal kesimlerde yüksek olması

Tüm yaşlar için:

- 1) Çocuğun yaşadığı tüm çevrelerin fiziksel koşullarının (ev, mahalle, kent, okul ve kurumlarda) çocuğun gelişimine destek sağlayıcı nitelikte olması
- 2) Özel gereksinimleri olan çocuklarının tümünün her türlü gereksinimlerini karşılayacak ve eşitsizlikleri ortadan kaldıracak koruma, bakım, sağlık, eğitim ve yaşama katılım programlarına ulaşmış olması
- 3) Ailelerin tümünün aile destek ve eğitim programlarına erişimlerinin sağlanmış olması
- 4) Tüm programların dil, din, toplumsal cinsiyet ve engellilik durumu gözetilmeksizin tüm çocukların birlikte eğitim almasını sağlayacak biçimde geliştirilmiş olması
- 5) Şiddet, ihmal ve istismarı önleyici tedbirlerin yasal düzenlemelerle alınmış, uygulanır ve izlenir olması.
- 6) Çocukla çalışan tüm meslek gruplarının EÇG ile ilgili yeterli eğitimi almış olması.
- 7) Tüm göstergelerin farklı gelir düzeyindeki çocuklar için incelenebilir olmasının sağlanması
- 8) Koruma altındaki çocuklara yönelik yasa ve uygulamaların geliştirilmiş ve uygulamaların yaygınlaştırılmış olması.

2. Grup

EÇG'de Politikalar ve Program Modelleri

(Kolaylaştırıcı: Pia Britto, Yale Üniversitesi)

- Erken öğrenme aşamasına (0-3 yaş) özel önem verilerek, ebeveyn desteği dahil olacak şekilde, koruma ve önleme amaçlı ücretsiz bakım ve eğitim hizmetlerinin (0-8 yaş) sağlanması.
- Fırsat eşitsizliklerinin azaltılması için EÇG konusunda en kırılgan durumda bulunan çocuklar için sektörler arası bir yaklaşımla çeşitlendirilmiş ve entegre modellerin geliştirilmesi.
- Barış inşa etmeye yönelik program ve yeterliklerin uygun bütçe ve medya stratejilerinden yararlanarak ulusal ve yerel politika düzeylerindeki tüm mevcut ve yeni EÇG etkinliklerine dahil edilmesi.

3. Grup

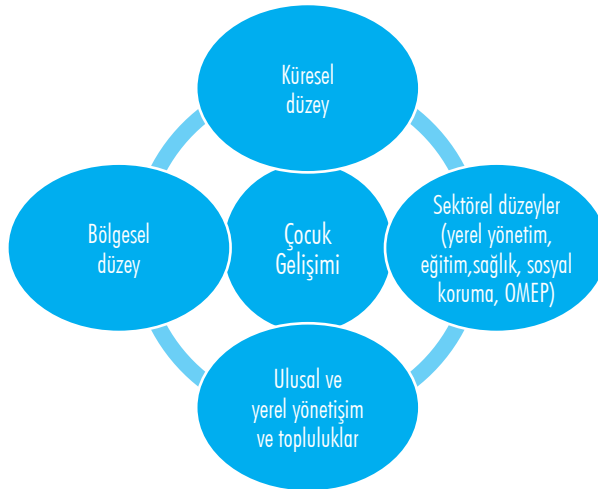
EÇG'de Ortaklık ve İletişim Stratejileri, Eğitim için Küresel Ortaklık

(Kolaylaştırıcı: Aigly Zafeirakou, Kıdemli Eğitim Uzmanı, Küresel Eğitim Ortaklığı, Washington DC)

Ortaklar kimler?

- Aşağıda sıralanan aktörlerin her biri için konu ile ilgili özel eylem ve müdahaleler önerilmelidir: Hükümetler, EÇG hizmeti veren kurum ve kuruluşlar, öğretmen sendikaları, okul-aile birlikleri vb. paydaşlar, sivil toplum, yerel topluluklar, özel sektör, üniversite ve araştırma enstitülerini içerecek biçimde akademi, medya, BM sistemi ve uluslararası donör topluluğu.

Ortaklık yapısı: Ortaklıkların ve uygulamada eşgüdümün güçlendirilmesi yoluyla Erken Çocukluk Gelişimi ve Bakımının iyileştirilmesi.

Tavsiyeler:

- En kırılgan durumda buluna çocuklara odaklanılarak kaliteli EÇGB hizmetleri, politikaları ve programlarının daha da geliştirilmesi ve sürdürülmesinde küresel, bölgesel ve ulusal yerel yönetim ağlarının rollerinin artırılması;
- Kaliteli EÇG hizmetlerinin nüfusun en yoksul kesimlerine ulaştırılmasında yerel ortaklıklardan ve EÇG uygulamacılarından yararlanılması ve bunların desteklenmesi;
- Eğitim alanındaki planlara bütçelendirilmiş EÇG politikalarının dahil edilmesi için ülke temelindeki ortaklıkların güçlendirilmesi ve desteklenmesi; düşük, orta ve yüksek gelirli ülkeler için yenilikçi finansman sistemleri ile birlikte uygun kaynakların yaratılması;
- Ar-ge çalışmaları ve kanıta dayalı iyi uygulamaların paylaşılmasında bölgesel (Güney-Güney, Kuzey-Kuzey) ağların kurulması.

Acil Eylem için Çağrıya Katılın:

- Her ülkede 2015 sonrası itibarıyla finansmanı sağlanmış, kapsamlı ve bütünleşik EÇG politikaları, stratejileri ve programlarını yapılması;
- Bilgi üretmek, paylaşmak ve yaymak, ar-ge yapmak ve gerek yeni gerekse geleneksel medya yoluyla ağ kurmak amacıyla EÇG alanındaki uygulamaların bir portal ve koordinasyon merkezi tarafından desteklenmesi ve bu sayede küresel ortaklık/ittifak/toplumun yaygınlaşmasının sağlanması;
- Yerel yönetimlerin rollerinin artırılması başta olmak üzere yukarıda bahsedilenleri her düzeyde destekleyecek yenilikçi bir EÇG küresel finansman mekanizmasının kurulması.

D ERKEN DÖNEM ÇOCUK GELİŞİMİ VE KÜRESEL POLİTİKAYA ETKİSİ ELKİTABININ AÇILIŞ TÖRENİ

Dünyanın bugün karşı karşıya olduğu toplumsal ve ekonomik sorunların bir bölümüne getirilebilecek etkili çözümler, Erken Dönem Çocuk Gelişimi (EÇG) alanında bulunabilir. Eldeki kanıtlar, EÇG'nin kuşaktan kuşağa uzanan yoksulluk döngüsünü kırabileceğini; nüfusun tümünün sağlık, eğitim ve refah koşullarında iyileşmeler sağlayabileceğini ve yaşamın ilk yıllarına yapılacak yatırımların getirisinin yüksek olacağını göstermektedir. EÇG ile ilgili kanıtlar ayrıca insan yaşamındaki bu ilk oluşturucu dönemin bir fırsat penceresi sunduğunu da ortaya koymaktadır: İlk yıllarda ortaya çıkan eşitsizliklerin giderilebileceği, herkesi kapsayan bir toplumsal ve ekonomik kalkınmanın, barışın ve sürdürülebilirliğin sağlanabileceği bir fırsat penceresi...

Ne var ki, bugün tüm dünyada 5 yaşından küçük çocukların üçte birinden fazlası malnütrisyon, yoksulluk, hastalıklar, ihmal ve öğrenme fırsatlarının bulunmayışı gibi nedenlerden dolayı gelişim potansiyellerini eksiksiz biçimde gerçekleştirememektedir. Yeterli becerileri edinemeyecek ve daha sonra gelirleri yaşam boyu sınırlı kalacak olan bu çocukların sonuçta ailelerine ve topluma yapacakları katkılar da yetersiz olacaktır. Elinizdeki kitap, küçük çocukları 2015 sonrası küresel kalkınma gündemine dâhil etme yönünde bir eylem çağrısıdır. Çocukların gelişim potansiyellerini tam olarak gerçekleştirebilmelerini; dünyanın eşitlikçi, güvenli ve sürdürülebilir bir ilerleme rotası tutturabilmesini istiyorsak, böyle bir eylem gereklidir.

Küresel politika elkitabının EÇG ile ilgili boyutu, gelişmekte olan ülkelere özel olarak odaklanarak, tüm dünyada küçük çocukların pozitif gelişimine katkıda

bulunacak kanıtlarla destekli programları ve politikaları öne çıkarmaktadır. İlgili kanıtlar çerçevesi, tüm dünyadan akademisyenlerin, politika belirleyen yetkililerin ve uygulamacıların hazırladıkları çok disiplinli, sektörel ve analitik bakış açılarından sunulmaktadır. Yenilikçi özellikler taşıyan bu kapsamlı çalışma, çocuk gelişimi, sağlık, eğitim, koruma ve katılım gibi alanlarda ilerleme sağlanmasında ve kalite, sürdürülebilirlik, ölçek büyütme, ölçüm, finansman ve kapasite gibi başlıklardaki programatik güçlüklerin aşılmasında eldeki bilimsel bulguların taşıdığı önemi vurgulamaktadır.

Çalışmanın sponsorları, tüm dünyada çocukların iyiliği ve esenliği için çalışmalar yürüten öncü kuruluş Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) ile gelişim alanındaki bilim insanlarının başlıca uluslararası kuruluşu konumundaki Çocuk Gelişimi Araştırmaları Derneği'dir (SRCD). Çalışma, ilgili alandaki politika savunucularının, ulusal hükümetlerin program yöneticilerinin, uluslararası HDK'ların ve kalkınma kuruluşlarının yanı sıra, 2015 sonrası kalkınma meselelerine getirilecek dönüştürücü ve bütünlüklü çözümlerle ilgilenen araştırmacılar ve akademisyenler için de büyük değer taşımaktadır.

İSTANBUL

Türkiye
gelecek

kapsayıcı

potansiyel

GÜNDEM
ERKEN

mutlu

güçlendirme

büyüme

ÇOCUKLUK

öğrenme
fırsat

2015-SONRASI
Kalkınma

2015 Sonrası Kalkınma Gündemine Doğru

Nasıl bir gelecek istersiniz?
Türkiye Ulusal İstişareleri

THE CONSULTATIVE GROUP
ON EARLY CHILDHOOD
CARE AND DEVELOPMENT

